

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

ORDYNUS i ORDYNANS

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Nie każdy ORDYNANS jest ORDYNUSEM, a już na pewno nie każdy ORDYNUS jest lub był ORDYNANSEM. ORDYNUS to 'człowiek wulgarny, nieokrzesany', innymi słowy: 'cham, gbur i prostak'. ORDYNUS to słowo utworzone od przymiotnika ORDYNARNY w znaczeniu 'prostacki, grubiański, wulgarny'. ORDYNANS natomiast to zapożyczenie, a ściślej rzecz biorąc - neosemantyzm. Najpierw słowo ORDYNANS oznaczało 'rozkaz'. W takim znaczeniu zapożyczyliśmy je z niemieckiego (dawne niemieckie Ordinanż 'rozkaz') i w takim znaczeniu znajdziemy słowo ORDYNANS w utworach XVII-wiecznych poetów polskiego baroku: Wespazjana Kochowskiego, Samuela Twardowskiego. Pod koniec XVIII wieku pod wpływem francuskiego wojskowego określenia ordonnance słowo ORDYNANS uzyskało drugie znaczenie 'żołnierz ordynansowy', czyli 'żołnierz na mocy rozkazu przydzielony oficerowi do posług'. Oba znaczenia utrzymały się dzisiaj, choć pierwsze z nich jest już przestarzałe i niemal całkiem zapomniane.